

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Satakuntaliitto kiittää koulutuspoliittisen selonteon ajankohtaisuutta ja sitä, että laadintaprosessissa on kattavasti huomioitu keskeisiä kasvatukseen, koulutukseen ja tutkimukseen vaikuttavia muutostekijöitä kuten esim. väestönmuutos, eriarvoistuminen, teknologian kehitys sekä työn ja ympäristön tilan muutokset. Nykytilan tarkastelu, tavoitetila ja toimenpiteet kohdistuvat koko koulutusjärjestelmään sekä tutkimukseen. Selonteossa esitetään kohti 2040-lukua ulottuva koulutuksen ja tutkimuksen visio ja linjataan tarvittavat normi- ja muun ohjauksen, voimavarojen ja rakenteiden muutokset.

Satakuntaliitto toteaa, että väestönmuutos tulee osaltaan vaikuttamaan yhdenvertaisen koulutuksen koulutuspoliittisen tavoitteen toteutumiseen. Alueiden väliset toimintaedellytykset ja kehitysnäkymät onkin Satakuntaliiton mukaan huomioitava esim. resurssien suuntaamisessa, sillä pienenevät ikäluokat, kunta-alan henkilöstön eläköityminen, osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat sekä kuntatalouden näkymät tulevat lähivuosina haastamaan eri asemassa olevat kunnat eri tavoin laadukkaan, saavutettavan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämisen osalta.

Satakuntaliiton mukaan on tärkeää löytää koulutuspolitiikan kannalta tarkoituksenmukaiset hallinnolliset ratkaisut niin alueellisesti kuin kansallisesti. Kansallista ja alueellista toimintaympäristöä muuttavia prosesseja tulevat olemaan esim. sote-uudistus, lapsiperhepalvelujen uudistaminen sekä työllisyyden hoidon kunta-valtiosuhteen uudelleen arviointi. Työllisyyden kuntakokeilu on käynnistynyt, ja selonteon mukaan hallituskauden loppuun mennessä on tarkoitus ratkaista työllisyyden palvelurakenteen omistajuus ja työnjako valtion ja kuntien välillä. Aluehallinnon ja monialaisen maakunnan parlamentaarisen selvitystyön tavoitteena on selvittää maakunnan rooli ja asema osana julkisen hallinnon kokonaisuutta sekä itsehallinnollisille alueille kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirrettävissä olevat tehtävät. Taustalla on paitsi yhteiskunnan kannalta keskeisten toimintojen saatavuuden ja taloudellisen kantokyvyn varmistaminen myös. Toteutuessaan sote-uudistus muuttaa merkittävästi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksen jälkeen varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus painottuvat kuntien tehtävissä. Opetustoimen tehtävien lisäksi

painottuvat myös muut sivistyksen toimialan tehtävät, kuten kulttuuri, liikunta ja nuorisopalvelut sekä näiden keskinäinen yhteistyö.

Satakuntaliitto toteaa, että kansallisen ja alueellisen osaamisen vahvistamisessa merkityksellistä on vahvistaa koulutusjärjestelmän osalta myös kumppanuuksia yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. Tässä aluekehittämislainsäädännön mukaisesti laadittavilla maakuntaohjelmilla on keskeinen rooli, sillä ne osaltaan luovat alueilla puitteet kumppanuuksille ja kehittämiselle. Koulutuspolitiikan strateginen kokonaisuus tulisikin alueilla kytkeä maakunnallisiin strategiaprosesseihin vahvistaen kasvu- ja muutosalojen, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakoitua.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Satakuntaliitto toteaa, että koulutuspoliittisen selonteon visio Suomesta, jossa on vahva, laadukkaaseen ja vaikuttavaan kasvatukseen, koulutukseen, tutkimukseen ja kulttuuriin rakentuva sivistysperusta on hyvä ja tavoiteltava. Koulutus- ja tutkimusorganisaatiot luovat uusia toimintatapoja ja uudistavat osaamista ja elinkeinorakennetta valtakunnallisesti ja alueellisesti tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Selonteon linjaukset koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi vastaavat kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutostekijöihin.

Koulutusasteiden osalta varhaiskasvatus, koulutus, tiede sekä kehittämis- tutkimus- ja innovaatiotoiminta ovat mahdollistaneet Suomen menestymisen kansainvälisissä vertailuissa. Koulutuksella ja tieteellä luodaan yhteiskuntaa vahvistavaa ja uudistavaa sivistysperustaa. Satakuntaliitto toteaa, että sivistys luo osaltaan edellytykset myös osallisuudelle, työllisyydelle ja kestäväälle kasvulle. Koulutus- ja osaamistason nousu edellyttää koulutuksen ja tutkimuksen riittävää resursointia sekä olemassa olevien resurssien parempaa kohdentamista. Rahoituksen ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys ovat edellytyksiä koulutukselle ja tutkimukselle asetettavien tavoitteiden saavuttamiseksi. Vaikuttavuuden vahvistaminen edellyttää yhteistä tahotilaa sekä riittäviä resursseja.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Satakuntaliitto toteaa, että selonteossa on kattavasti huomioitu varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuspalveluiden saavutettavuuden, laadun ja yhdenvertaisuuden varmistamisen haasteet. Nykyiset hallinto-, rahoitus- ja lainsäädäntöratkaisut eivät riittävästi huomioi kuntakohtaisia olosuhteita esim. väestökehityksen vaikutusten osalta. Selonteossa esitetyillä lainsäädännön ja rahoituksen kokonaisuudistuksilla ja esim. oikeus oppia -työryhmien työllä on tarkoitus turvata sivistyksellisten oikeuksien ja lapsen oikeuksien yhdenvertaista toteutumista sekä varhaiskasvatus-, esi- ja perusopetuspalveluiden yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laatua koko maassa.

Satakuntaliitto pitää tarpeellisena, että vaikuttavuuden vahvistamiseksi toteutetaan tiedonhallinnan viitekehys, jossa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön ohjausta vahvistetaan toteuttamalla yhteen toimivat tietovarannot, -mallit ja -järjestelmät, joissa huomioidaan tietopohjan yhdenmukaisuus, tietoturva ja tietosuoja.

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon tavoitteet siitä, että lainsäädännön, rahoitusjärjestelmien sekä koulutusjärjestelmien rakenteet ja toimintatavat vastaavat yhteiskunnan muutoksia ja turvaavat

riittävät voimavarat ovat kannatettavia. Myös tavoite siitä, että rahoitusjärjestelmä huomioi nykyistä paremmin kuntien eriytyvät olosuhteet turvaten palveluiden laatua, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta sekä oppimisen ja hyvinvoinnin tukea on kannatettava.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon tavoitteet lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen kumppanuuden edistämiseksi työelämän kanssa koulutuksen osuvuuden, kohtaannon sekä laadun parantamiseksi ovat kannatettavia. Toisen asteen koulutus mahdollistaa koko nuorisoikäluokalle yleissivistävän ja ammatillisen perustan jatko-opintoihin ja työelämään siirtymistä varten sekä mahdollistaa osaltaan työikäisen väestön osaamisen kehittämisen. Toisen asteen koulutuksen tulee vastaisuudessa kyetä muuttamaan yhteiskunnan ja työmarkkinoiden mukana kansainvälisyys huomioiden. Digitalisaatio ja teknologinen kehitys tulevat osaltaan muuttamaan työelämää, mikä edellyttää muutoksia opetuksen sisältöihin. Myös väestörakenne tulee vaikuttamaan koulutuksen järjestämisen edellytyksiin. Satakuntaliitto toteaa, että on kannatettavaa lisätä toisen asteen koulutuksen vaikuttavuutta ja laatua toimintatapoja ja osaamispalveluita uudistamalla. Satakuntaliitto toteaa lisäksi, että synergiaa koulutuspolitiikan sekä työ- ja elinkeinopolitiikan osalta olisi vahvistettava ja huomioitava mm. työvoimapolitiittisen koulutuksen kokonaisuus.

Selonteon mukaan toisen asteen koulutuksen toimintaedellytysten turvaamiseksi ja koko maan kattavan saavutettavuuden varmistamiseksi käynnistetään kokonaisvaltainen ja pitkäjänteinen uudistamisohjelma. Ohjelmalle asetetaan valtakunnalliset tavoitteet, mutta se toteutetaan alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen. Satakuntaliitto toteaa, että uudistamistyön tavoitteiden asettelussa tulee huomioida alueiden tavoitteet ja kytkeä uudistamisohjelman laadinta sekä toimeenpano aluekehittämislainsäädännön mukaisesti laadittaviin maakunnallisiin strategiaprosesseihin edistäen esim. kasvu- ja muutosalojen, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia. Satakunnan maakuntaohjelman 2018-2021 strategisten aluekehittämislinjausten yhtenä ns. läpileikkaavana teemana on osaamisen vahvistaminen ja Satakunnan vahvuuksiin perustuvien osaamiskeskittymien edistäminen osana maakunnan älykästä erikoistumista. Älykäs erikoistuminen tarkoittaa maakunnan erityisten ominaisuuksien ja voimavarojen tunnistamista, kilpailuetujen korostamista sekä alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien ja kumppanuuksien tuomista tulevaisuudennäkymän tueksi.

Satakuntaliitto toteaa, että Kansallisen ja alueellisen osaamisen vahvistamisessa merkityksellistä on vahvistaa kumppanuuksia yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. Tässä maakuntaohjelmalla on keskeinen rooli sillä se osaltaan luo alueilla puitteet kumppanuuksille ja kehittämiselle.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Satakuntaliitto toteaa, että hallitusohjelman mukaisen saavutettavuussuunnitelmatyön laadinta on keskeistä ja suunnitelmatyössä tulee huomioiden korkeakoulutuksen saavutettavuutta myös aluenäkökulmasta siten, että elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten, koulutuksen järjestäjien, muiden kehittämistoimijoiden (ml. kaupungit ja kunnat sekä kolmas sektori) sekä loppukäyttäjien (kuluttajat, kansalaiset) yhteistyö vahvistuu. Satakuntaliitto toteaa, että saavutettavuussuunnitelman laadinnassa tulee huomioida alueiden tavoitteet ja kytkeä uudistamisohjelman laadinta sekä toimeenpano aluekehittämislainsäädännön mukaisesti laadittaviin maakunnallisiin strategiaprosesseihin edistäen siten kasvu- ja muutosalojen,

ekosysteemisopimusten, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia.

Satakuntaliitto pitää kannatettava selonteossa esitettyä uudistusta, jossa korkeakoululainsäädäntöä ja rakenteita tulevaisuudessa uudistetaan siten, että nykyistä moninaisemmat, alueellisista ja oppijan tarpeista lähtevät toimintatavat sekä uuden tiedon siirtymisen työelämän ja elinkeinoelämän käyttöön tutkimuksessa ja TKI-työssä mahdollistuvat.

Satakuntaliitto toteaa, että elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa sekä koulutusorganisaatioiden ja tutkimuslaitosten profiloitumista ja yhteistyötä maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden mukaisesti on keskeistä edistää sekä alueellisen, kansallisen että kansainvälisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon tavoitteet osaamis- ja koulutustasonnoususta, korkeakoulujen toimintamallien ja -rakenteiden uudistamisesta sekä korkeakoulujen yhteisestä, saavutettavasta digiopintotarjonnasta, jota oppija voi hyödyntää koulutustaustasta, työmarkkina-asemasta tai koulutusasteesta riippumatta ovat kannatettavia. Satakuntaliitto pitää kannatettavana tavoitetta, että oppimisen ekosysteemissä mahdollistetaan siirtyminen toiselta asteelta korkea-asteelle ilman tarpeettomia välivuosia.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon tavoite tieteeseen ja tutkitun tiedon tuottamiseen panostamisesta on kannatettava. Kansallinen TKI-tiekartta on laadittu edistämään tavoitteen saavuttamista ja sen myötä syntyvää kestävää kasvua sekä luomaan toimintaympäristö, joka kannustaa sekä suomalaisia että ulkomaisia yrityksiä investoimaan TKI-toimintaan Suomessa. Tavoitteena on, että Suomi pysyy uuden tiedon tuottamisen sekä teknologian kehittämisen ja soveltamisen eturintamassa. TKI-tiekartassa on tunnistettu kolme toisiinsa liittyvää strategista kehittämiskohdetta: osaaminen, uusi kumppanuusmalli ja innovatiivinen julkinen sektori.

Satakuntaliitto toteaa, että TKI-tiekartan tulee vahvemmin huomioida alueiden tavoitteet ja kytkeytyä aluekehittämislainsäädännön mukaisesti laadittaviin maakunnallisiin strategiaprosesseihin edistäen esim. älykästä erikoistumista sekä kasvu- ja muutosalojen, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia ja ekosysteemisopimuksia. Satakunnan maakuntaohjelman 2018-2021 strategisten aluekehittämislinjausten yhtenä ns. läpileikkaavana teemana on osaamisen vahvistaminen ja Satakunnan vahvuuksiin perustuvien osaamiskeskittymien edistäminen osana maakunnan älykästä erikoistumista. Älykäs erikoistuminen tarkoittaa maakunnan erityisten ominaisuuksien ja voimavarojen tunnistamista, kilpailuetujen korostamista sekä alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien ja kumppanuuksien tuomista tulevaisuudennäkymän tueksi.

Satakuntaliitto toteaa, että kansallisen ja alueellisen osaamisen vahvistamisessa merkityksellistä on edistää kumppanuuksia yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. TKI-toiminnan tulosten käyttöönotto ja skaalautuminen sekä kansallinen ja kansainvälinen verkostoituminen on keskeisessä asemassa. Myös

koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden työn tulokset tulee hyödyntää nykyistä tehokkaammin, nopeammin ja laajemmin liiketoiminnassa. Elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa sekä koulutusorganisaatioiden ja tutkimuslaitosten profiloitumista ja yhteistyötä maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden mukaisesti on keskeistä edistää sekä alueellisen, kansallisen että kansainvälisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi. Tässä maakuntaohjelmalla on keskeinen rooli, sillä se osaltaan luo alueilla puitteet kumppanuuksille ja kehittämiselle.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

Satakuntaliitto toteaa, että vapaan sivistystyön koulutus toimii saavutettavuutensa ansiosta demografisessa ja taloudellisessa kehityksessä väestön oppimisen mahdollistajana sekä kytkeytyy jatkuvan oppimisen kokonaisuuteen.

Satakuntaliiton mukaan selonteon tavoite vapaan sivistystyön valtakunnallisen verkoston aiempaa tehokkaammasta huomioimisesta osana koulutuksellisen tasa-arvon ja koulutuksen saavutettavuuden edistämistä on kannatettava.

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

Satakuntaliitto toteaa, että kansalliset strategiset tavoitteet korostavat jatkuvan oppimisen ja oppimisjärjestelmän kehittämistä, työllisyyden edistämistä ja työhön osallistumisen laajentamista, elinkeinolähtöistä innovaatiopolitiikkaa ja kestävää kasvua sekä toimia, jotka edistävät hiilineutraaliin talouteen ja yhteiskuntaan siirtymistä. Läpileikkaavat periaatteet kestävä kehitys, sukupuolten tasa-arvo, yhdenvertaisuus, digitaalisuus, kansainvälistyminen, ilmastonmuutos, innovatiivisuus sisällytetään kaikkeen toimintaan siten, että tavoitteena on aktivoida toimijoita näkemään uusia potentiaaleja ja kehittämään toimintaansa periaatteiden mukaiseen suuntaan. Kunnat ja kaupungit ovat keskeisessä asemassa tavoitteiden toteuttamisessa. Hallitusohjelmaan on myös kirjattu tavoitteeksi jatkuvan oppimisen lisäksi oppiva työelämä, jonka osalta on tärkeää vahvistaa kumppanuuksia yhteiskunnan eri toimijoiden kesken

Satakuntaliitto toteaa, että kansallisen ja alueellisen jatkuvan oppimisen edistämisessä merkityksellistä on vahvistaa kumppanuuksia yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. Tässä aluekehittämislainsäädännön mukaisesti laadittavilla maakuntaohjelmilla on keskeinen, rooli sillä ne osaltaan luovat alueilla puitteet kumppanuuksille ja kehittämiselle. Koulutuspolitiikan strateginen kokonaisuus tulisiikin alueilla kytkeä maakunnallisiin aluekehittämislainsäädännön mukaisiin strategiaprosesseihin vahvistaen kasvu- ja muutosalojen, uusien kyvykkyyksien ja muuttuvien osaamis- ja työvoimatarpeiden ennakointia.

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

Satakuntaliitto toteaa, että kasvatus- ja koulutusalan henkilöstön ammattitaidon ja osaamisen kehittäminen on keskeinen tavoite koulutuspolitiikan muuttuvassa toimintaympäristössä. Selonteossa esille tuotu yhteistyöfoorumi vahvistaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä kasvatus- ja koulutusosalalla sekä ennakoivaa ja osaavaa johtamista.

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon esitys kulttuuripalvelujen saavutettavuuden edistämisestä ja kulttuurin toimintaedellytysten vahvistamisesta on kannatettava. Maakunnan liitto vastaa aluekehittämislain mukaisesti aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta maakunnassa ja siinä tehtävässä vastaa mm. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta osana maakuntaohjelman toteuttamista.

Kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmien nykyistä laajempaa käyttöönottoa kunnissa pidetään selonteossa toivottavana ja todetaan, että sitä edesauttaa opetustoimen ja kulttuuritoimen hyvä yhteistyö. Satakuntaliitto tuo esille, että yhteistyön tukemiseksi kunnille tulee osoittaa riittävät resurssit.

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon kohdassa 3.8. ei ole tuotu esille tavoitteita vuodelle 2040 kuten selonteon aiemmissa kohdissa.

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon tavoitteet opintotuen kehittämisestä yhdenvertaisten koulutusmahdollisuuksien edistämiseksi sosiaaliturvauudistuksen tavoitteet huomioiden, ovat kannatettavia. Viranomaistahojen on tärkeää informoida riittävän ajoissa opiskelijoita heihin kohdistuvista opintotukeen liittyvistä muutoksista, niiden perusteluista ja seurauksista.

Satakuntaliitto toteaa, että riittävällä opintotuella mahdollistetaan päätoiminen opiskelu ja tutkinnon suorittaminen määräajassa.

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

Satakuntaliitto toteaa, että selonteossa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet koskevat kattavasti koulutusta ja tutkimusta molemmilla kansalliskielillä. Lisäksi ruotsinkielistä koulutusta kehitetään selonteon mukaan suomenkielisen rinnalla yhdenvertaisten opiskelumahdollisuuksien ja tasa-arvoisen ja laadukkaan koulutuksen edistämiseksi ruotsinkielistä koulutusta koskevassa erillisessä selvityksessä.

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

Satakuntaliitto toteaa, että selonteon toimilla vahvistetaan koulutusjärjestelmän edellytyksiä tasata yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vaikutuksia ja tuetaan maahanmuuttajataustaisten oppijoiden oppimista ja oppimispolun yhdenvertaisuutta.

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Työ- ja elinkeinopolitiikka

Koulutuspolitiikan strateginen kokonaisuus tulisi kytkeä vahvemmin työ- ja elinkeinopolitiikan sisältöihin, jotta kansallista ja alueellista vaikuttavuutta voidaan vahvistaa. Elinkeinoelämä ja yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa, toimivia työmarkkinoita sekä TKI-toimintaa. Työmarkkinat

tarvitsevat rekrytoivia ja innovatiivisia yrityksiä, joten elinkeinopolitiikka tukee osaltaan esim. sijoittumista sekä investointeja. Työvoiman liikkuvuuteen vaikuttavat alueiden palvelut ja koulutusmahdollisuudet.

Väestömuutos ja vaikutukset koulutusjärjestelmälle

Väestörakenteen muutos vaikuttaa kuntien, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen toimintaedellytyksiin ja kehitysnäkymiin. Hallinnollisten rakenteiden tulee tukea ja varmistaa oppimispolun yhdenvertaisuus koko maassa. Toimintamallien ja -rakenteiden uudistamisessa tulee hyödyntää digitalisaation mahdollisuudet.

Kohtaanto, jatkuva oppiminen sekä ennakointi

Teknologinen kehitys muuttaa osaamistarpeita ja vaikuttaa siihen, millaista sivistystä ja millaisia taitoja koulutusjärjestelmän tulisi tuottaa. Digitalisaation, automaation ja robotiikan kiihdyttämän työelämän rakennemuutoksen vuoksi työmarkkinoilta poistuu tehtäviä, mutta pitkällä aikavälillä tilalle syntyy uusia, usein osaamisvaatimuksiltaan vaativampia tehtäviä.

Jatkuva oppiminen ja oman osaamisen vahvistaminen suojaavat ihmisiä muutosten keskellä. Opettajilta, muulta henkilökunnalta ja oppijoilta digitalisoitua koulutus edellyttää uusia taitoja ja valmiuksia. Tämä asettaa vaateita niin opettajien ja muun henkilöstön koulutukselle kuin täydennyskoulutuksellekin.

Maakunnan liitot vastaavat aluekehityslainsäädännön mukaisesti alue-ennakoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa. Tehtäviin kuuluvat sekä alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittaminen sekä ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu. Aluekehittäminen ja ennakointi edellyttävät kattavaa vertailukelpoista tietoa toimintaympäristöstä ja kehityksen tilasta. Kansallisen ja alueellisen ennakoinnin yhteisiä toimintamalleja tulisi vahvistaa koulutuspolitiikan tueksi.

Rahoitus

Julkisen hallinnon tehtävä on turvata kansalaisten perusoikeudet ja palvelut avoimesti ja yhdenvertaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön keskeiset ohjausvälineet ovat lainsäädäntö ja rahoitus sekä informaatio-ohjaus. Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus ovat kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja niissä pääasiallinen järjestäjämuoto on kunta. Toisella asteella lukiokoulutus on usein järjestetty yhteisissä tiloissa perusopetuksen kanssa. Ammatillisen koulutuksen järjestäminen on selvästi moninaisempaa. Kunnilla on siinäkin vahva rooli, mutta peruskunnittain organisoituna ammatillista koulutusta järjestetään vain kaikkein suurimmissa kunnissa; yleisin ylläpitäjämalli on kuntayhtymä. Korkeakouluista ammattikorkeakoulut ovat nykyisin kaikki ammattikorkeakouluissa määriteltyjä erityisiä osakeyhtiöitä ja yliopistoista kaksi säätiölain mukaisia säätiöitä ja muut julkisoikeudellisia laitoksia. Vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjinä on kuntia ja yksityisiä toimijoita.

Aluehallinnon ja monialaisen maakunnan parlamentaarisen selvitystyön tavoitteena on selvittää maakunnan rooli ja asema osana julkisen hallinnon kokonaisuutta sekä itsehallinnollisille alueille kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirrettävissä olevat tehtävät. Sote-uudistus muuttaa merkittävästi kuntien tehtäväkenttää. Uudistuksen jälkeen varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus painottuvat kuntien tehtävissä. Varhaiskasvatus ja esi- ja perusopetus kuuluvat peruspalvelujen

valtionosuusjärjestelmän piiriin ja nämä toiminnot muodostavat jatkossa pääosan valtionosuusjärjestelmästä. Sote-uudistuksen myötä korostuvat opetustoimen tehtävien lisäksi myös muut sivistyksen toimialan tehtävät - kulttuuri, liikunta ja nuorisopalvelut – ja näiden keskinäinen yhteistyö.

Toimijoiden roolit ja rahoituksen muodostuminen on tärkeä selkeyttää, jotta vaikuttavuutta voidaan vahvistaa.

Kansainvälisyys

Koulutusjärjestelmän on kyettävä kouluttamaan osaajia, joilla on kyky ja kiinnostus toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Koulutus-elinkeino- ja työvoimapolitiikan synergiaa tulisi vahvistaa kansallisesti.

Kiertotalous

Ympäristön suojelu ja ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttävät uusia kansalaistaitoja ja ne on huomioitava kaikessa koulutuksessa varhaiskasvatuksesta vapaaseen sivistystyöhön.

Aro-Heinilä Asko
Satakuntaliitto

Laitinen Katja
Satakuntaliitto